

# **Landbouwkundige onderbouwing tijdelijke vrijstelling art. 38 Wgb voor de middelen Tracer en Buiten reikwijdte verzoek ter beheersing van *Drosophila suzukii* in de onbedekte teelt van kers**

## **Opgesteld door:**

NVWA, Afdeling Expertise, Team Gewasbescherming en Natuur  
maart 2023

## **Inleiding**

### *Situatie*

De Nederlandse Fruittelers Organisatie heeft een verzoek tot vrijstelling, conform art. 38 van de WGB, ingediend bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het verzoek betreft een vrijstelling voor het middel Tracer, op basis van de werkzame stof spinosad en een vrijstelling voor het middel Buiten reikwijdte verzoek op basis van de werkzame stof Buiten reikwijdte verzoek ter beheersing van *Drosophila suzukii* (suzuki-fruitvlieg) in de onbedekte teelt van kers.

### *Teelt*

Kersen (CBS 2020: 787 ha (545 ha zoete kers en 242 ha zure kers)) worden verspreid over het land geteeld. Het grootste areaal bevindt zich in Gelderland, Noord-Brabant, Limburg en Utrecht. De oogst van de kersen vindt vooral plaats in de maanden juni tot en met augustus. De kersen zijn bestemd voor consumptiedoeleinden.

### *Aantaster*

De suzuki fruitvlieg komt in geheel Nederland voor. Het insect legt eieren in vruchten van zacht fruit, die af beginnen te rijpen, maar ook wel in onrijp fruit. De larven ontwikkelen zich in de vruchten. Kleinfruit (o.a. aardbei, frambozen en bessen) en steenfruit (vooral kersen en pruimen) zijn de gewassen die het meest vatbaar zijn voor aantasting door de suzuki-fruitvlieg. Wilde planten en beschadigd fruit zijn ook waard voor dit insect. De larven zitten tijdens de oogst in aangetaste vruchten.

De aanvangspopulatie van de volwassen exemplaren na overwintering is laag, maar de populatie kan zich daarna gedurende het seizoen, door het grote aantal afgezette eieren, weer snel opbouwen. Vanaf het voorjaar gaan de vrouwtjes op zoek naar vruchten om hun eieren in af te zetten. Zij vermeerderen zich dan op vroeg rijpende vruchten (zoals kersen en pruimen), waarna in volgende cycli ook eieren worden afgezet op vruchten die later afrijpen. Vanaf tweede helft mei/begin juni worden aangetaste kersen aangetroffen. Bij warm Nederlands zomerweer is de generatieduur van suzuki-fruitvlieg ruim twee weken. Onder Nederlandse klimaatomstandigheden kunnen zich zes tot zeven generaties per jaar ontwikkelen.

## **Landbouwkundige criteria art. 38 Wgb**

### **Bijzondere omstandigheden**

#### *Aanleiding*

In de afgelopen jaren heeft de suzuki-fruitvlieg zich in Zuid-Europa gevestigd, verspreid en veel schade veroorzaakt. Sinds omstreeks 2011 komt het insect ook in Nederland voor en heeft het zich sinds 2013 verspreid over het hele land.

### *Concreet perspectief*

In 2015 t/m 2022 waren een middel op basis van spinosad en een middel op basis van Buiten reikwijdte verzoek vrijgesteld ter bescherming van de onbedekte teelt van kers tegen suzuki-fruitvlieg.

De werkzame stof spinosad is goedgekeurd tot 30 april 2023 (lijst van goedgekeurde werkzame stoffen van Verordening (EG) nr. 1107/2009). De toelatinghouder streeft ook in Nederland naar een toelating in kers. Na de renewal van de werkzame stof, die eind 2023 verwacht wordt, zullen de herregistratiedossiers in 2024 ingediend worden. Dit middel is daarmee niet beschikbaar in 2023.

Buiten reikwijdte verzoek

Sinds 1 juli 2017 geldt voor nieuwe vrijstellingsaanvragen dat er binnen drie jaar perspectief moet zijn op een oplossing. Voor vrijstellingsaanvragen die voor deze datum zijn ingediend, geldt deze termijn vooralsnog niet. De NVWA constateert dat sinds 2015 het verkrijgen van een reguliere toelating in Nederland van een middel op basis van spinosad en een middel op basis van Buiten reikwijdte verzoek zicht gaf op concreet perspectief, maar dat er geen sprake meer is van een kortstondige overbrugging naar een reguliere oplossing. Vanuit het belang van de transitie naar een weerbaar teeltsysteem, zoals beschreven in de Toekomstvisie gewasbescherming 2030, is het gewenst dat de aanvrager op korte termijn inzet op alternatieven.

In reactie hierop geeft de aanvrager aan dat de inzet op alternatieven gaande is. Snel na de introductie van suzuki-fruitvlieg in Nederland is een groot Publiek Privaat Samenwerkings onderzoeksproject gestart, gericht op dit insect. Kennis die ontwikkeld is in dit project en andere projecten wordt inmiddels toegepast.

In Europa vindt onderzoek plaats naar sluipwespen voor toepassing in afgeschermden ruimten.

In 2021 is in Groot Brittannië in een perceel aardbeien een proef uitgevoerd met het inzetten van steriele mannetjes van de suzuki-fruitvlieg. De resultaten waren goed. Dit bedrijf zal in 2023 in Groot Brittannië starten met de praktijkintroductie en in 2024 met de eerste internationale verkopen. Het bedrijf geeft aan op zijn vroegst in 2025 klaar te zijn om proeven uit te voeren in Nederland.

### *Conclusie*

*Conclusie Tracer: De aanvraag voldoet aan de eis van bijzondere omstandigheden. De toelatinghouder en de sector leveren inspanningen om te komen tot een oplossing. Er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van spinosad in de onbedekte teelt van kers.*

Buiten reikwijdte verzoek

## Alternatieven

### Maatregelen

Hygiënische maatregelen, zoals geen fruit op de composthoop gooien, dragen bij aan de beheersing van suzuki-fruitvlieg. Alle rijpe en overrijpe vruchten verwijderen, waardoor deze geen besmettingsbron zijn, is niet uitvoerbaar. In de grote steenfruitbomen lukt het niet om alle vruchten te oogsten.

Een open gewas, een kort gemaaide ondergrond en schone zwartstroken zorgen voor minder schaduw en vocht, waardoor de suzuki-fruitvlieg zich minder makkelijk kan vestigen.

Het moment van aantasting kan door innetten van boomgaarden met insectengaas worden uitgesteld, waardoor de aantasting uiteindelijk lager uitkomt. Deze maatregel is economisch en technisch goed inzetbaar in 80-90% van de teelt van laagstam zoete kersen. Ruimtelijke ordening/bestemmingsplannen staan een tijdelijke overkapping niet overal toe. Deze methode is bij zure kers en hoogstam zoete kersen minder snel economisch rendabel omdat in deze boomgaarden een basisconstructie voor regenkappen, waar insectengaas aan vastgemaakt kan worden, ontbreekt. Hierdoor is de investering in deze teelten veel hoger. Er is sinds december 2020 een mogelijkheid tot MIA/Vamil subsidie van de RVO voor het innetten van fruitgewassen. Dit heeft de kostendrempel om te investeren verlaagd. Bij zomerse buien en veel wind is er een groot risico op het kapot- en loswaaien van het insectengaas en het omwaaien van de constructie. Wanneer gaten groter dan 1 mm ontstaan, kunnen de fruitvliegjes hier door naar binnen. Daarnaast ontstaat een warmer en vochtiger klimaat onder het net met meer kans op vruchtrot.

Volgens de aanvrager is er in de teelt van kers geen meerwaarde van monitoring en waarschuwings- en adviessystemen, omdat suzuki-fruitvlieg algemeen voorkomt, zich zeer goed kan verplaatsen en altijd verschijnt als de vruchten gaan rijpen.

Door vroeg te oogsten en snel te koelen is met een beginnende aantasting nog een te verkopen product te realiseren, maar dit kost kwaliteit en kwantiteit.

Praktijkproeven met parasitaire nematoden geven aan dat 50% doding mogelijk is. Dit is echter alleen effectief tegen de fruitvliegmaden op het moment dat al forse schade is ontstaan in het perceel.

### *Toegelaten middelen, goedgekeurde basisstoffen en voormalige RUBmiddelen*

In de onbedekte teelt van kersen zijn middelen tegen insecten beschikbaar op basis van abamectine, acetamiprid, azadirachtin, *Bacillus thuringiensis* subsp. Aizawai, *Bacillus thuringiensis* subsp. Kurstaki, *Beauveria bassiana* stam GHA, diammoniumfosfaat (basisstof), flonicamid, maltodextrine, *Metarhizium anisopliae* stam F52, paraffineoliën, pirimicarb, spirotetramat, talk (basisstof), *Urtica* spp. (basisstof) en zepen (voormalig RUBmiddel).

Middelen op basis van abamectine, acetamiprid, azadirachtin, *Bacillus thuringiensis* (beide subsp), *Beauveria bassiana* stam GHA, diammoniumfosfaat, flonicamid, maltodextrine, *Metarhizium anisopliae*, paraffineoliën, pirimicarb, *Urtica* spp. en zepen hebben geen tot onvoldoende werking tegen suzuki-fruitvlieg.

Middelen op basis van spirotetramat hebben een systemische werking, waarbij het essentieel is dat deze op een groeiend gewas worden toegepast. Tijdens de rijpingsperiode is de groei van het gewas echter beperkt waardoor de werking van het middel in die fase onvoldoende is. Uit onderzoek is bekend dat dit middel een beperkte werking heeft tegen suzuki-fruitvlieg. Het werkt alleen tegen de larve in de vrucht. Door de lange veiligheidstermijn van 21 dagen is dit middel voor de beheersing van suzuki-fruitvlieg in de oogstperiode geen alternatief.

Talk is als basisstof toegelaten in de teelt van kers tegen suzuki-fruitvlieg. Het is een repellant (d.m.v. een fysieke barrière). Volgens de aanvrager valt de werking in de praktijk tegen. Bovendien geeft toepassing van talk een wit residu op de vruchten, waardoor deze onverkoopbaar worden.

Met de toepassing van deze maatregelen en middelen kan suzuki-fruitvlieg niet afdoende beheerst worden.

*Landbouwkundige noodzaak voor vrijstelling van 2 middelen:*

De oogst in een perceel met diverse kersenrassen duurt 6 tot 7 weken. De werkingsduur van een middel op basis van spinosad is 5 tot 7 dagen en het mag maximaal 2 keer per teeltcyclus worden toegepast. De werkingsduur van het middel op basis van Buiten reikwijdte verzoek 10 tot 14 dagen en het mag maximaal 2 keer per 12 maanden worden toegepast. Het is daardoor onvoldoende wanneer alleen één van beide middelen zou worden vrijgesteld. Voor een effectieve beheersing van suzuki-fruitvlieg zijn beide middelen nodig.

*Conclusie*

*Een landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van kers is met het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet mogelijk.*

**Gevaar**

Suzuki-fruitvlieg komt verspreid over het hele land voor. De larven zitten tijdens de oogst in de vruchten, waardoor de houdbaarheid sterk afneemt. Bovendien is er een nultolerantie bij de afnemers, wat inhoudt dat de hele partij onverkoopbaar is als enkele aangetaste vruchten in een partij aangetroffen worden.

De aantasting van kers door suzuki-fruitvlieg geeft met name in de late oogst vruchttuitval tijdens of na de oogst. Zonder de vrij te stellen middelen, loopt de aantasting aan het einde van het oogstseizoen op late rassen op tot 100%. De aanvrager schat in dat de economische schade gemiddeld over het hele jaar 50% (zoete kers) tot 60% (zure kers) is.

*Conclusie*

*Een landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van kers in Nederland wordt bedreigd door onvoldoende mogelijkheden tot beheersing van suzuki-fruitvlieg.*

### **Eindconclusie Tracer**

Vrijstelling conform art. 38 Wgb, van Tracer in de onbedekte teelt van kers voldoet aan de landbouwkundige criteria. Suzuki-fruitvlieg is een teeltbedreigend probleem voor de onbedekte teelt van kers, waarvoor momenteel het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet afdoende is. De aanvraag voor de onbedekte teelt van kers voldoet aan de eis van bijzondere omstandigheden. Er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van spinosad in de onbedekte teelt van kers.

Buiten reikwijdte verzoek

### **Aangevraagde periode**

Tracer: 01-05-2023 tot en met 15-08-2023

Buiten reikwijdte verzoek

## Bijlage 1

### Wettelijk Gebruiksvoorschrift Tracer

Het middel is uitsluitend toegestaan als insectenbestrijdingsmiddel voor het professionele gebruik door middel van een gewasbehandeling in de volgende toepassingsgebieden onder de hierna vermelde toepassingsvoorwaarden.

| Toepassings-gebied     | Te bestrijden organisme        | Dosering (middel) per toepassing | Maximale dosering (middel) per toepassing | Maximaal aantal toepassingen per teeltcyclus | Minimum interval tussen toepassingen in dagen | Veiligheidstermijn in dagen |
|------------------------|--------------------------------|----------------------------------|-------------------------------------------|----------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------------------------|
| Kers (onbedekte teelt) | suzuki-fruitvlieg <sup>1</sup> | 0,02 %                           | 200 ml/ha                                 | 2                                            | 7                                             | 7                           |

<sup>1</sup> Drosophila suzukii

### Toepassingsvoorwaarden

Om in het water levende organismen te beschermen is toepassing van het middel in de teelt van kersen in percelen die grenzen aan oppervlaktewater uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik gemaakt wordt van een techniek uit tenminste de klasse DRT99 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 300 centimeter gemeten vanaf het midden van de laatste bomenrij of de laatste boom in de rij tot aan de insteek van de sloot / perceelgrens.

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Om niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/insecten te beschermen is toepassing van het middel in de teelt van kersen in percelen die niet grenzen aan watergangen uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik wordt gemaakt van:

- een techniek uit tenminste de klasse DRT99; of
- een techniek uit tenminste de klasse DRT97,5 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 450 cm gemeten vanaf het midden van de laatste bomenrij of de laatste boom in de rij tot aan de perceelgrens.

Let op: dit middel kan schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden. Raadpleeg deskundigen (uw leverancier van natuurlijke vijanden, de producent van dit middel, uw adviseur) over het gebruik van dit middel in combinatie met het gebruik van natuurlijke vijanden.

## Wettelijk Gebruiksvoorschrift Buiten reikwijdte verzoek

Het middel is uitsluitend toegelaten als insectenbestrijdingsmiddel voor het professionele gebruik door middel van een gewasbehandeling in de volgende toepassingsgebieden onder de hierna vermelde toepassingsvoorwaarden.

| Toepassings-<br>gebied | Te bestrijden<br>organisme     | Dosering<br>(middel) per<br>toepassing | Maximale<br>dosering (middel)<br>per toepassing | Maximaal aantal<br>toepassingen per<br>12 maanden | Minimum interval<br>tussen<br>toepassingen in<br>dagen | Veiligheidstermijn in<br>dagen of uiterst<br>gewasstadium waarop<br>toegepast mag worden |
|------------------------|--------------------------------|----------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| kers (onbedekt)        | suzuki-fruitvlieg <sup>1</sup> | 0,075 %<br>(75 ml/100 L<br>water)      | 1 l/ha                                          | 2                                                 | 10                                                     | 7                                                                                        |

<sup>1</sup> Drosophila suzukii

### Toepassingsvoorwaarden

Beschermende handschoenen dragen bij het mengen en laden en het toepassen van het middel.

Om in het water levende organismen, bijen en overige niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/insecten te beschermen is toepassing in de teelt van kers, uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik wordt gemaakt van een techniek uit tenminste de klasse DRT97,5 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 450 centimeter gemeten vanaf het midden van de laatste bomenrij/struikrij of de laatste boom of struik in de rij tot aan de perceelgrens/ de insteek van de sloot.

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Let op: dit middel kan schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden. Raadpleeg deskundigen (uw leverancier van natuurlijke vijanden, de producent van dit middel, uw adviseur) over het gebruik van dit middel in combinatie met het gebruik van natuurlijke vijanden.

### Resistentiemanagement

Dit middel bevat de werkzame stof Buiten reikwijdte verzoek Buiten reikwijdte verzoek behoort tot de diamides. De Irac code is 28. Bij dit product bestaat er kans op resistentieontwikkeling. In het kader van resistentiemanagement dient u de adviezen die gegeven worden in de voorlichtingsboodschappen, op te volgen.

## Bijlage 2

### GAP Tracer

GAP review: 9 December 2022

PPP: Tracer

Formulation type: SC

Active substance: spinosad, 480 g/L

Applicant: Corteva

| 1              | 2                  | 3                                                                              | 4                                               | 5                                                                                                                       | 6                | 7                                                  | 8                                                            | 9                                                  | 10                                                                                               | 11                                                                                     | 12                                | 13            | 14                                                           |
|----------------|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|---------------|--------------------------------------------------------------|
|                |                    |                                                                                |                                                 |                                                                                                                         |                  |                                                    |                                                              |                                                    |                                                                                                  |                                                                                        |                                   |               |                                                              |
| Use-No.<br>(e) | Member<br>state(s) | Crop and/<br>or situation<br><br>(crop<br>destination /<br>purpose of<br>crop) | F,<br>Fn,<br>Fpn<br>G,<br>Gn,<br>Gpn<br>or<br>I | Pests or Group<br>of pests<br>controlled<br><br>(additionally:<br>developmental<br>stages of the pest<br>or pest group) | Application      |                                                    |                                                              |                                                    | Application rate                                                                                 |                                                                                        |                                   | PHI<br>(days) | Remarks:<br><br>e.g. g<br>safener/synergist<br>per ha<br>(f) |
|                |                    |                                                                                |                                                 |                                                                                                                         | Method / Kind    | Timing /<br>Growth<br>stage of<br>crop &<br>season | Max.<br>number<br>a) per<br>use<br>b) per<br>crop/<br>season | Min. interval<br>between<br>applications<br>(days) | kg or L<br>product / ha<br>a) max. rate<br>per appl.<br>b) max. total<br>rate per<br>crop/season | g or kg as/ha<br>a) max. rate<br>per appl.<br>b) max. total<br>rate per<br>crop/season | Water<br>L/ha<br><br>min /<br>max |               |                                                              |
| 1              | NL                 | Kers                                                                           | F                                               | Suzuki-fruitvlieg,<br>Drosophila suzuki<br>(DROSSU)                                                                     | gewasbehandeling | BBCH 79-<br>89<br>mei-<br>augustus                 | a) 2<br>b) 2                                                 | 7                                                  | a) 0,2 L<br>b) 0,4 L                                                                             | a) 0,096 g<br>b) 0,192 g                                                               | 1000                              | 7             |                                                              |

Buiten reikwijdte verzoek